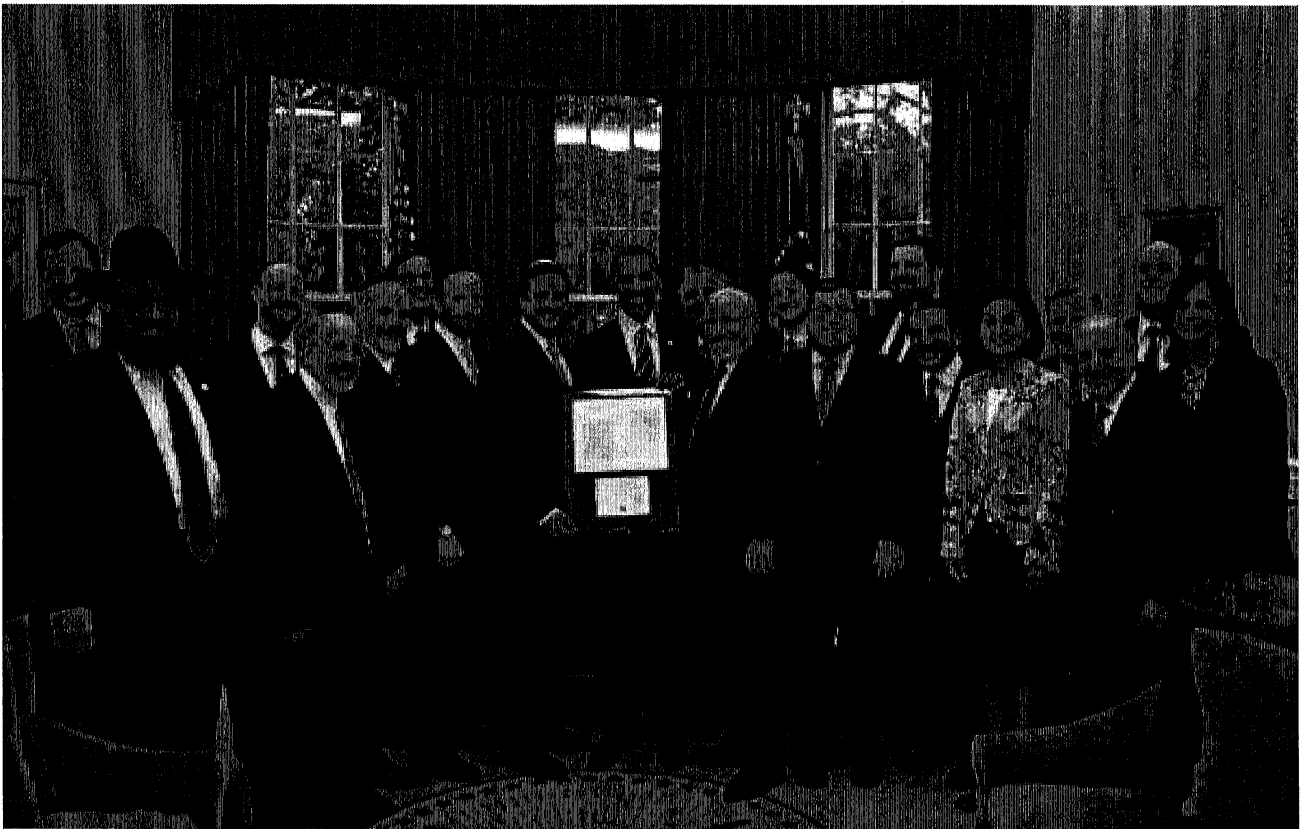

**Government: To be Lauded or Avoided?
Making a Beracha Upon
Meeting the President**

**Rabbi Efrem Goldberg
Boca Raton Synagogue
5772/2012**

1. Pirkei Avos 1:10

אין שמעיה ואבטליון קבלו מהם. שמעיה אומר: אהוב את המלכה, ושנא את הרבנות, ואל תתודע לרשות.

[10] Shemayah and Avtalyon received the tradition from them. Shemayah says: Love work; despise lordliness; and do not become overly familiar with the government.

2. Pirkei Avos 2:3

אין היו זיהרין ברשות, שאין מקרבים לו לאדם אלא לצורך עצמן; נראי פאוהבין בשעת הנאתו, ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו.

[3] Beware of rulers, for they befriend someone only for their own benefit; they act friendly when it benefits them, but they do not stand by someone in his time of need.

3. Rabbi Yisroel Meir Lau on Pirkei Avos

In 1:10, Shemayah teaches, "Do not become known to the government." This mishnah requires more moderately that we "be cautious" in our dealings with the government.

But there is no real contradiction, for these two *mishnayos* address different populations. Shemayah speaks to the average person, who has no need to make himself known to the government. This mishnah, on the other hand, is directed to communal leaders. Although they must meet with government officials, they must never throw caution to the winds.

Another perspective can be gained from the historical circumstances that provided the context for these two *mishnayos*.

When Shemayah stated that one should avoid the government altogether, he was speaking in an era when Hyrcanus and Aristobulus had appealed to Pompey, the military governor in Antiochus, Syria, to solve a bitter dispute, which led to Pompey's military entry into the land of Israel. It was on the background of Hyrcanus and Aristobulus's reckless behavior that Shemayah delivered the admonishment to keep out of sight of the gentile government.

Circumstances were entirely different in the days of Rabban Gamliel: The Jews were vassals of the Roman government, and Jewish leaders sought to be in constant contact with Roman officials, in order to ameliorate any attempts to persecute the Jews. Rabban Gamliel cautions these leaders to exercise great caution in their dealings with the ruling class (*Mussar Avos* and *Meir Nesiv*).

§ "Reshus" vs. "Malchus"

Both Shemayah and Rabban Gamliel refer to the ruling power as "reshus." *Reshus* is a reference to a lawless regime, one that operates without the restraint of responsibility or justice.

A more legitimate form of government is called *malchus*, a reign, of which R' Chanina Segan HaKohanim states, "Pray for the sake of the government" (3:2, *Meir Nesiv*).

זָנַם עָלֵיהֶם לְחַלּוֹק לוֹ כְבוֹד בְּדִבְרֵיהֶם – AND [REGARDING] PHARAOH, KING OF EGYPT. – He commanded them concerning [Pharaoh], to accord honor to him with their words.¹ וְזוּ מִכְרִשׁוֹ – This is its midrashic interpretation.² וְקִשְׁוֹ – And its simple meaning is that זָנַם עַל דְּבַר יִשְׂרָאֵל – and with regard to His mission to Pharaoh, וְדִבְרֵי הַצֹּוֹי מִזֶּה מִפְרֵשׁ בְּפִרְשֵׁי שְׁנֵיהֶם – and the content of the command is only stated in the following section, לְאַחַר טַרְדֵי הַיְחָסִים – after the listing of the lineage of the tribes of Reuben, Simon, and Levi.³ אֲלָא מִתּוֹךְ שֶׁהוֹבִיר מִשָּׁה וְאַהֲרֹן – But since [the Torah] mentioned Moses and Aaron, הַפְסִיק הַעֲנִין – it interrupted the topic “אֵלֶּה רִאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם” – with the section that begins, “These are the heads of their fathers’ houses,” – לְלַמְדֵנוּ הִיאֵךְ גּוֹלְדוּ מִשָּׁה וְאַהֲרֹן – to teach us how Moses and Aaron were born – וְכִי וְתַחֲסוּ – and to whom they traced their ancestry.⁴

4. Rashi (Shemos 6:13)

5. Rashi (Shemos 11:8)

8. וַיִּרְדּוּ כָל עַבְדֵיךָ – ALL [THESE] SLAVES OF YOURS WILL COME DOWN. By not saying that Pharaoh himself would come, חֵלַק כְבוֹד לַמְלוּכוֹת – [Moses] accorded honor to royalty,⁷ וַיִּאמֶר, “קוּמוּ צֵאוּ מִתּוֹךְ” – for in the end, Pharaoh himself came down to him in the night וְלֹא אָמַר לוֹ מִשָּׁה מִתְחִלָּה – Yet Moses did not tell him from the outset, וַיִּרְדַּת אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִּי – “You will come down to me, and you will bow down to me.”⁹

6. Gemara Berachos 58a

The Gemara records other blessings: הַרְוָאָה חֲבִימֵי יִשְׂרָאֵל – The Rabbis taught in a Baraisa: בְּרוּךְ שֶׁחֵלַק – If ONE SEES SAGES OF ISRAEL,^[26] HE SAYS: בְּרוּךְ שֶׁחֵלַק לִירְאָיו – BLESSED are You ... WHO APPORTIONED^[27] OF HIS WISDOM TO THOSE WHO FEAR HIM.^[28] חֲבִימֵי עוֹבְדֵי בּוֹכָבִים אוֹמֵר – If one sees SAGES OF THE IDOLATROUS [NATIONS],^[29] HE SAYS: בְּרוּךְ שֶׁשָּׂנֵן מִחֲבִימֵיהֶם לְבְרִיּוֹתָיו – BLESSED are You ... WHO GAVE OF HIS WISDOM TO HIS CREATURES.^[30]

[NATIONS],^[33] HE SAYS: בְּרוּךְ שֶׁשָּׂנֵן מִכְבוֹדוֹ לְבְרִיּוֹתָיו – BLESSED are You ... WHO GAVE OF HIS GLORY TO HIS CREATURES.^[34]

The Gemara records another teaching about the glory of kings: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן – R' Yochanan said: אִישׁ יֵצֵא וְיִשְׁתַּדֵּל אֶדָם לְרוּץ – A person should always exert himself and run לְקִרְיַת מַלְכֵי – to meet kings of Israel, וְלֹא לְקִרְיַת מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֹד – and not only to meet kings of Israel, אֲלָא אֶפְסוּלוֹ לְקִרְיַת מַלְכֵי – but even to meet kings of idolatrous [nations], – because if he merits to enter the World to Come.^[35] וְיַחֲוִין בֵּין מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְמַלְכֵי עוֹבְדֵי בּוֹכָבִים – he will then be able to discern between the glory of the kings of Israel (i.e. the Messianic king, who will rule at that time) and the glory of the kings of idolatrous [nations].^[36]

The Baraisa continues: הַרְוָאָה מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל – If ONE SEES KINGS OF ISRAEL, HE SAYS: בְּרוּךְ שֶׁחֵלַק מִכְבוֹדוֹ לִירְאָיו – BLESSED are You ... WHO APPORTIONED^[31] OF HIS GLORY TO THOSE WHO FEAR HIM.^[32] מַלְכֵי עוֹבְדֵי בּוֹכָבִים אוֹמֵר – If one sees KINGS OF THE IDOLATROUS

7. Shulchan Aruch (o.c. 224:8) Rabbi Yosef Karo (1488-1575)

(א) בְּחֻקֵּי הַעוֹלָם, אוֹמֵר “בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁשָּׂנֵן מִחֲבִימֵיהֶם לְבְרִיּוֹתָיו” (יא) וְעַל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר “בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁחֵלַק מִכְבוֹדוֹ לִירְאָיו”, (יב) וְעַל מַלְכֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי בּוֹכָבִים אוֹמֵר (יג) “בְּרוּךְ שֶׁשָּׂנֵן מִכְבוֹדוֹ לְבְרִיּוֹתָיו” ט יִמְצֵאוּ לְהַשְׁתַּדֵּל (יד) לְרִאשׁוֹת (ו) מַלְכֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם: י הַרְוָאָה (ז) בְּתֵי יִשְׂרָאֵל (ח) בְּשׁוּבָן, “בְּגוֹן בְּיִשׁוּבָן בֵּית שְׁנֵי, אוֹמֵר בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מִצִּיב גְּבוּל אֱלִמְנָה. הַרְוָאָה בְּחַרְבָנוּ אוֹמֵר “בְּרוּךְ

Finally, Rabbi Sherer’s testimony served notice that a new era had dawned for Orthodox representation in the public sphere, and that the monopoly of the so-called Jewish defense organizations was a thing of the past. On *Tishah B’Av* of 5721 (1961), President John F. Kennedy invited Rabbi Sherer to the White House, along with 11 other leaders of major Jewish organizations, to hear his explanations of an American vote in the United Nations considered unfavorable to Israel. The inclusion of Agudath Israel in such a delegation was unprecedented and reinforced the message that American Orthodoxy had arrived.

8. Rabbi Moshe Sherer (1921-1988)

Rabbi Aharon Kotler was emphatic that Rabbi Sherer must attend the *Tishah B’Av* meeting, and that he should shave and wear proper leather shoes (albeit with sand inside as a reminder of the mourning for the Temple) for the occasion.¹⁰

¹⁰ See *Mishnah Berurah* 554:33. Years later Rabbi Sherer told Shimshon that shaving in preparation for the meeting had been one of the hardest things he ever had to do. He tried to think about Yosef HaTzaddik, who was removed from his cell and brought before Pharaoh on Rosh Hashanah after being given a haircut (*Rosh Hashanah* 10b; *Rashi, Bereishis* 41:14; see also *Chasam Sofer, Toras Moshe* ad loc.). By the time he returned to New York from the meeting at the White House, it was almost time for Minchah. Rabbi Sherer traveled from the airport to Long Island in the hope of finding a *minyan* where no one would recognize him. Just before Minchah began, however, the rabbi announced to one and all that they had the honor of welcoming Rabbi Sherer. At that point, Rabbi Sherer had no choice but to ask the rabbi to announce that he had shaved for a meeting at the White House on the *psak* of Rabbi Aharon Kotler.

9. Beis Yosef (o.c. 224)

חבל נפשות אומות העולם רחוקים ממנו יתברך והם כמי שנותן מתנה מנכסיו שאינם חלק ממנו... (עמ' שמג) כתב שהטעם מפני שהחלק הוא כמו הלנוור הנמשך מן הנהר שאפשר להרחיבו ולהגדילו ואפשר לקצרו ולחסרו מה שאין כן במתנה כי תלושה ופסוקה וישראל כתיב (דברים לג ט) כי חלק יי עמו ולפי זכותם מחרבה ומתמעט [ג] ע"כ:

10. Mishna Berura R. Yisroel Meir Kagan (1838-1933)

באר"י: ישראל ויבזמן בית שני קאמר, אכל בזמן הנה אפלו באר"י: ישראל לא [ב"י]. (יא) ויש שקפוקשים בנות רש"י, דאפלו אם הם מלשיבים עתה כמו בבית שני גם-כן מקבלין. והר"ף פרש: פתי ישראל פישוקן, הינו פתי-קנאיות שמחפליין פתוקן, וכן נהגו העולם שאין מקבלין על שארי קתים, פי אם על בית-הקנאית קשרוזה אותה בקניה ובתקונה. וכתב: באלה רבה דאין חלוק בין אר"י: ישראל לחוזה לארץ ואפלו בזמן הנה, ובקרי-מגדים קצרה, (יג) דבזמן הנה טוב לקרן פרוה מצייב גבול אלמנה, בלא שם ומלכות: יא (טו) הרוזה פתי וכו'. לפרוש רש"י הנ"ל הינו פתי כותים * שישושים בשלחה והשקט ועשר, וקרי"ף הינו פתי תפלס שלקם: יב (טז) קברי ישראל. ואם הנה שם רק קבר אחר, (יג) יש אומרים שאין לומר בקרה זו פי תקנה בלשון רבים: יג (יז) אותו דבר. ודוקא פשרה אותו מלך, אכל אם נאה מלך אחר צריך לקרן [מ"א בשם רדב"ן], והוא הינו לעגן התיא דפיעי יב פרוזה קבר אחר, וכל פיוצא קנה; אקמם

מה שאין בן לקמה פיעי ז: ז (י) בקממות העולם. הינו (י) בהשבעת קממות, לאפוקי: אם הם מקמים בקמם, על זה אינו מקברך קלל: ד (יא) וצל מלכי וכו'. ומשמע בקמרא, אפלו סומא פשידע שחמלך עובר מקברך. וישן בקרי-מגדים שמצדד דאם הוא סומא שלא רצה מאורות מקמיו, וברך בלא שם ומלכות: (יב) פרוה שמתן מקבדו וכו'. השלטונים שאין על מלך עליהם לשנות דבריהם, ודן והורג במשפט, (ט) מקברך עליהם, וצל השרים שממנה המלך בקל עיר ועיר, טוב וישר לקברך בלא שם ומלכות: ט (יג) לראות מלכים אפלו וכו'. ומתן לשמא בטמאה של דבריהן מקני קבדן, בין למלכי ישראל (ט) ובין למלכי אמות העולם, וכן מקני קבדו דבריהן, בגון לילך לנחם אבליהם. אם רואה פעם אחת המלך, (י) לא יבשל יותר מלמודו לראותו, אם לא שפא בתול יותר ובקבדו גדול יותר: י (יד) פתי ישראל. פרוש, פתי צשירי ישראל שמלשיבים בקרן ובקבדוה, בגון פישוב בית שני רש"י. ואפשר דוקא

11. Radvaz (1:296) Rabbi David ben Solomon ibn Zimra

ולתן דבר זה לרין שחדע שיש להם שני מיני משפט אחד שרעי ואחד עורפי והמשפט שרעי הוא מסור לטופט הגדול והוא פוסק דרין והשרע מלווה לעשות המשפט והמשפט העורפי שהוא כמו הוראה טעה הוא מסור לשר המדינה ויכול להרוג כפי העונשי אפי' שלא מן הדין ובלא ידיעת הטופט הגדול. ומאלה למד שיש דברים שיכול לעשות בהאשה לבדו ואין מי שיטעמו מהן ללא ומלאו להן ואעפ"י שיש ביד המלך יר"ה לשנותו לכל אשר יחפון שהרי הוא עבד מעבדיו ה"נ אם היה במדינה שהמלך עומד בה אבל כיון שהוא במקום רחוק יתן לו המלך יר"ה שררה ושלטנות במלכים הרי היא כמלך בעלמנו ומבדך ברין שחלק מכבודו דמי לא עסקינן בחוזה השלטונים ששאלו מלפני הרב ז"ל שהיה המלך יכול לטקס ואפילו הכי השיב שבמדין:

ולענין לבדך לטופט לא מסתברא כלל שהרי אעפ"י שהוא פוסק דרין מ"מ אין יכול להרוג אלא בהסכמות השר אעפ"י שכתבתי כל זה אין דעמי מסכמת לבדך על השרים הבאים למלכים ולא על שום שר משרי המלך בשם ומלכות שהרי המלך יר"ה משנה דבריהם מהן ללא ומלאו נהן ע"י כתבי ומאמרי' כאשר אנו רואי' בעינינו ולכן העובד והישר בזה לבדך בלא שם ומלכות שבזה לא הפסיד כלום שהרי הוא נוחן שבה להקב"ה שחלק מכבודו לבשר ודם ואוחס השלטונים ששאלו מלפני הרב הני' ז"ל הם שלטים בעריהם אין עול מלך עליהם לשנות דבריהם מהן ללא ומלאו להן. והכרח לע"ד כתבתי:

רצו שארת מומי אם מברכין לבאשא אשר שולח המלך למלכים שחלק מכבודו לבשר ודם ואימתי מברכין:

תשובה דבר זה נשאל מלפני הר"ר אברהם אב ז"ד והשיב ז"ל כללו של דבר כל מי ששאל חסוב בשולטנותו כמלך ודן וסוג במשפט ואין מי שמשנה על דבריו מהן ללא ומלאו להן כמלך הוא ומבדך עליו שחלק מכבודו ושנתן מכבודו. ולענין אימתי מברכין הטעם הרב המוכר ז"ל אם זה שרואה עתה פעם שנייה הוא אותו שראה היום פעם אחרת יש לו קלבה והוא שרואה אותו אחת לשלשים יום שיהא דבר חשוב בעיניו שהוא. כמו ים הגדול שאינו מברך עליו אלא א"כ רואהו אחת ל"י יום שיהא לו דבר חדש ויבנה בראייתו וכן ממי השלטונים והמלכים והנסיים והגיטור והלבקן. וכן הנכרות והימים והמדברות שאותו המלך בעלמנו ראה או הכושי כבד ראהו פעם אחרת יתן לו יום אינו לרין לבדך אבל שלטנו או מלך אחר או כושי או נכר אחר שלא ראהו הוא עלמנו חוק ל' יום אפי' ראה ביום ח' מאה מלכים או ק' חכמים או ק' כושיים מברך על כולם שהוא כמו בדיקים ורעמים שהם מפסיקים שכל ברק וברק ורעם ורעם הוא דבר בפני עלמנו וכן נמי מוסרו של בשם והריח מוסוף והולך בכל ע"כ. אבל לרין לדקדק אם השר של מלכים דומה לשלטונים שהרי אין לו רשות להרוג במשפט אלא במאמר השופט הגדול הממונה מאת המלך יר"ה וא"כ י"ל שכשיראה השופט הגדול יברך ולא כשיראה הבאשה שהוא השר

13. Shoeil V'Nishal (1:73)
Rabbi Kalfon Moshe Hakohen

שאלה הרואה מלכי האומות אם מברך בשם ומלכות הגם דיש מי שגדול ממנו וחוסה הוא בצל המלך הגדול ההוא וכן אם מברכין על נשיא הריפובליקא והגם דהוא לזמן ונבחר ואינו קבוע או רק דוקא על מי שמוריש מלכותו וכן אם המליכו האומות עליהם ישראלי אם ברכתו מלכי האומות או כמלכי ישראל :

תשובה הרדב"ו בתשובה ח"ב סי' רצ"ו כתב בשם הר"א אב ב"ד כללו של דבר כל מי שהוא חשוב בשולטנות כמלך ורן והורג במשפט ואין מי שמשנה על דבריו מהן ללא ומלאו להן כמלך הוא ומברך עליו שחלק ושנתן ע"ש ולמדנו מזה דכל הדבר הזה תלוי ביכולת ובמעלה הגם שיש מי שגדול ממנו והוא הנותן לו רשיון וכח וא"כ בנ"ד מי שהורם ונבחר לנשיא הריפובליקא הגם שהעם הם הנותנים לו כח ובחירה ובידם לשנותו מ"מ מלך גמור הוא שהרי עתה יש בידו אותו הכח והשולטנות ודבר זה מוכרע גם ממקומו דאלת"ה גם המלך המוריש מלכותו והוא קבוע עכ"פ העם הם הבוחרים או המסכימים בו ואם ירצו ימליכו וולתו א"ו שאין לחלק בזה:

והגם דהנשיא כנו' ממשלתו מוגבלת ויש צירי העם ויועצים ועפ"י רוב דעות יקום דבר מ"מ נ"ל פשוט שאין זה גורע כלל מכחו שהרי הוא הוא הנעלה על כלם ולו שני קולות [בהכרעה] כנודע וג"כ יש לו הכח להכריע בפרטים מיוחדים לשעה ולדורות ולשפוט ולהעניש ולבטל כל חק ומשפט אם יראה לו צורך ששה:

והגם שהוא עצמו אינו דן ואינו הורג מ"מ זה לרוב מעלתו שימנה וולתו על זה והוא מנהל הדבר היותר גדול ונחנץ מזה אך יכול הוא לבטל כל משפט ולשפוט כל דבר קשה אם ירצה ואין מי בממלכה ושריה מי שגדול ממנו והוא כמלך מלכים והיתכן לומר על המלך מברכים ועל מלך מלכים אין מברכים? אתמהה. וכיון דעל מי שבירו שלטון כנו' כ' הר"א אב ב"ד שמברכין גם דיש מי שגדול ממנו כ"ש על המלך הגדול עצמו ח"פ לענ"ו:

והגם האמור נתברר ג"כ דעל המלך החוסה תחתיו אם לו הרשיון כנו' בדברי הר"א אב ב"ד ודאי דמברכין וכאמור:

ולענין אם המלך לאומות הוא ישראלי העירני בני הרש"ך הי"ו דאין מקום להסתפק דכל עיקר הפרש הלשון הוא מצד המקבל הכבוד אם ישראלי ואם לא וא"כ כל שהוא ישראלי מברכין שחלק הגם דהוא מלך או נשיא לאומות ודברי טעם וסבירא הן אך אם גועו ישראל ושינה מדרכי ישראל ודתם ובפרט אם מחלל שבתות בפרהסיא וכיוצא מפריקות עול הדת נראה דהברכה אינה אלא שנתן דלא שייך בזה ליריאוי שאין הגזע גורם רק שמירת הדת היא הגורמת כי בה תהיה לאדם יראת ה' ואהבתו ומפני שעד כה לא היו בעוה"ר ישראל מוכשרים לזה לא דיברו הפוסקים בזה ובימינו אלה שאין קשה כלל אם ימים יבואו ויבחרו בנשיאים ריפובלקניים ישראליים יתבררו ויתלכנו הדברים מתכמי הדור הי"ו:

ומדברי הר"א אב ב"ד נראה דמברכים על הנציב העליון שבא"י סיר הרברט שמואל הי"ו שהוא אחד מאחינו כיון שיש לו רשות מספיק וברכתו אם שומר דת כנו"ל מברך שחלק וגו' אך מדברי הרדב"ו בבאש"ה דאינו מברך בשם ומלכות נראה דה"ל לנציב הגז' הי"ו דאינו מברך בשו"מ. ע"ה כלפון משה הכהן סילט"א:

12. Chassam Sofer
(1:159)
R. Moshe Sofer
(1762-1839)

והנה מה שכתב מכ"ת לחלק בין לראות פני קיר"ה משום הפסד ממונו לראות פני הדוכס דחמת מלך מלאכי המות [כמשלי ט"ז - י"ד], כבר הודעתיו שאני תמה עליו שאם המלך ימיתוהו מכ"ש שהשר ימנע ממנו בקשתו לאמור שחקו בי יהודאי ונהגו כי קלון, ועוד הורגלו בפומי דעכו"ם למימרא ליהודים היית נחבש בבית האסורים והרי זה בזיון גדול וחסרון אמונה בו ביהודים, ובס' נוב"י חאר"ח סס"י י"ג כתב להדיא דיש קולא בההולכין לפני דוכסין יע"ש גם בס"י י"ד, גם אין הדבר מוסכם אצלי דלא שייך אצל הדוכס שלנו חייב לנהוג כבוד במלך, כי גדר המלך לענין ברכה הוא כל שבירו להמית ולהחיות אפילו בעירו, ובמג"א קיצר בזה מאוד ועיין סי' רכ"ד סק"ה, ובמדינת ריי"ך מברכין על כל דוכסיהם מפני שהמדינה היא שלהם ואין עליהם

שום אימת מלך וגם בנימוסיהם שאין המלך מתחתן אלא במלך אחר או עם דוכסי רייך שהמה נחשבים מלך ממש וגם בניהם נקראים פרינצן כמו בני מלכים וזה ידוע לכל מי שידוע קצת בנימוסי מדינות, והנה שמעתי שהדוכס של מדינה זו יש לו נכסים גם ברייך ואם יודמן שם יברכו עליהם, וא"כ אטו כיון שהוא פה במדינה שאין ידו תקיפה כ"כ וכי לא יברכו עליו וכי אם יודמן הקיר"ה למדינה אחרת וכי לא יברכו עליו, וכיון שמברכין עליו א"כ מן התורה מחוייבין בכבודו לנהוג כבוד כמלכות כדילפינן ממש רבינו ע"ה שאמר וירדו [כל] עבדיך אלה אלי [שמות י"א ו'], וכן הזהירו הקב"ה ויצוהו על פרעה שינהוג בו כבוד וכן פירש"י פ' וארא [ו] י"ג, וכן גבי אלי' ששנס מתניו וירץ לקראת אחאב [מלכים א' י"ח - מ"ן], וכלם לא עשו בשביל מורא מלכות שימיתם אלא משום חק החיוב. והנה החספנות הוא מענין מורא מלכות כפירש"י גבי יוסף ויגלה ויחלף שמלותיו [בראשית מ"א י"ד], וגדולה מזה כתבו תוס' בע"ז כ"ט ע"א ד"ה המסתפר וכו', אלא שאין הדבר ברור שיש להדוכס נכסים ברייך ממש כי אעפ"י שקורין לו רייכס פירשט אפשר שהוא באיסטרייך, ואין להאריך בזה:

14. Yechaveh Da'as (2:28)
Rabbi Ovadiah Yosef b. 1920

סימן כח

שאלה: הרואה נשיא מדינה בזמן הזה, האם חייב לברך עליו בשם ומלכות ברכת המלכים, שהיא: „שנתן מכבודו לבשר ודם“. או לא?

תשובה: רבינו אברהם בר יצחק אב בית דין, בעל ספר האשכול, כתב בתשובתו, שכל מי שהוא חשוב כשלטון ובנשיאותו כמלך, והורג במשפט ואין מי שימחה בידו ולשנות דברו מלאו להן ומהן ללאו, אפילו הוא מאומות העולם, מברך עליו ברכת המלכים. והובאו דבריו באחרות חיים (הלכות ברכות אות מט). והרדב"ז בתשובה (חלק א' סימן רצו) הביא גם כן דברי רבינו אברהם אב בית דין הנ"ל, וכתב, שלפי זה יש לדון שהפחה של מצרים שנשלחה על ידי מלך תוגרמא, מברכים עליו ברכת המלכים, כיון שיכול לעשות כרצונו, ואף על פי שהממכות המשפטיות בדיני נפשות מסורה בידי השופט הראשי של המדינה, והפחה רק מבצע את גור הדין, מכל מקום כיון שבשעת חירום דנים במשפט צבאי, שהוא כמו הוראת שעה, וביד הפחה הסמכות לדון ולהרוג גם שלא במסגרת החוק, ושלא בידיעה והסכמת השופט הראשי האזרחי, לפיכך יכולים לברך עליו ברכת המלכים. ומכל מקום למישה אין דעתו מסכמת להתייר לברך בשם ומלכות ברכת המלכים על פחה, או שר משרי המלך, כיון שאנו רואים שהמלך נותן הוראות על ידי כתבים ומאמרים לשנות דבריו הפחה מהן ללאו ומלאו להן. ואותם שלטונות שהתיר רבינו אברהם אב בית דין לברך עליהם בשם ומלכות, הוא באופן שאין עליהם עול מלך לשנות דבריהם. ולכן יש להורות לברך על הפחה ברכת המלכים בלי שם ומלכות. עד כאן דברי הרדב"ז.

ולבאורח היה מקום לומר שנשיא מדינה בזמן הזה במדינת דמוקרטית, שאין לו סמכות לשפוט ולהרוג כאוות נפשו, אין לברך עליו, שהרי רבינו אברהם אב בית דין, והרדב"ז, תלו הדבר במי שבירדו לדון דיני נפשות ויכול להרוג במשפט, מה שאין כן בנשיאים של זמנינו. וכיוצא בזה כתב בשו"ת קרית הגנה דוג חלק ב' (סימן לו), שהנשיא בזמן הזה שאין פקודתו מתקיימת בלי הסכמת שרי המדינה ובתי המחוקקים שלה, אין לברך עליו ברכת המלך, שאין זה דומה למלך שגזיר ומקיים ואין עוד מלכו. עד כאן. אולם נראה שהואיל ויש בידו של נשיא מדינה לקבל או לדחות המלצת הניגה על מי שנדון למות על ידי בתי המשפט המוסמכים לכך, נמצא שסמכות דיני נפשות מסורה בידו, והרי הוא כמלך שדן והורג במשפט. ואף על פי שהנשיא נבחר רק לתקופה מסוימת ואינו נשאר בנשיאותו כמלך שנשאר במלכותו עד סוף ימיו, מכל מקום כיון שבאשר הוא שם נשיא הוא, מברכים עליו בשם ומלכות. וכאותה שאמרו במגילה (דף מו:): „תעלא בעידיניה סגיד ליה“. וכן מבואר בספר תורת חיים סופר (בסימן רכד אות י'), שיש לברך על נשיא מדינה ברכת המלך בשם ומלכות, ואף על פי שאינו נוהג נשיאותו אלא לתקופה מסוימת שהוסכם עליה בשעת בחירתו לנשיא, מכל מקום כיון שהסמכות בידו בזמן נשיאותו לאשר פסק דין מות או לאשר חנינה לנידון, יש לברך עליו בשם ומלכות, ואין חילוק בזה בין כשהוא נושא תואר נשיא או מלך, שהכל תלוי בענין ולא בתוארו. וכן העלה בשו"ת אפרקסתא דעניא (סימן לב) שמברכים על נשיא מדינה בזמן הזה בשם ומלכות, מהמעם האמור. וכן פסק בשו"ת שואל ונשאל ח"א (סימן עג). ע"ש. והנה אף במלך או נשיא שנמצא בביקור במדינה אחרת צריך לברך עליו ברכת המלכים, כמבואר בשו"ת חתב סופר (חלק אורח-חיים סימן קנט, דף סא רע"א). וע"ש.

אולם עדיין יש מקום לדון אם אפשר לברך על נשיא שהוא לכוש בגדי אורת, ואין העם רואה את כבודו ואת גדולו, כמו המלך שלובש בגדי מלכות, שכולם רואים את יקר תפארת גדולתו. ובאמת שהגאון רבי יאשיה פינמו בשו"ת נבחר מכסף (סימן ג), נשאל אם הרואה את המלך כשהוא לכוש כאחד העם, אם מברך עליו ברכת המלכים, והשיב, שאין לברך ברכת המלך אלא בזמן שרואים את המלך ככבודו, שכן נוסח הברכה, שנתן מכבודו לבשר ודם, ואם הוא מתהלך כאורח רגיל, איה כבודו להעריצו, ועיקר הכבוד הוא כמלכותו, כשהוא לכוש בגדי השרד, שכזה ניכר כבודו ותפארתו, כדרכי יוחנן שהיה קורא למלכותו כבודו. גם נראה שרכבו ופרשיו ובני חילו ההולכים לפני מרכבתו, מכלל כבודו של מלך הם, וזולתם לא חל חיוב ברכה זו כלל. וזה פשוט. עד כאן. וכיוצא בזה כתב הזכור לאברהם (דף כב ע"ב) בשם רבו המובהק זצ"ל, שאם המלך לכוש בגדים אזרחיים לכל ויכרותו פשוט שאין לברך עליו ברכת המלך, שאיך יברך שנתן מכבודו וכבודו אין כאן, כי הוא מתחפש בכבודו, והרי הוא ככל אדם. עד כאן. וכן הסכים בשו"ת צפחיות בדבש (סימן סו). וכן פסק בשו"ת יהודה יעלה קיבו (חלק אורח חיים סימן כח). וראה עוד בספר בתי כנסיות (סימן רכד). ולכאורה ממשמעות דברי רבינו אברהם אב בית דין והרדב"ז הנ"ל, נראה, שהכל תלוי בסמכותו לדון ולהרוג במשפט, שכזה ניכר כבודו, שחיי אדם תלויים בידו, מעין דוגמא למלכות של מעלה אשר בידו נפש כל חי ורוח כל-בשר איש, ואין הדבר תלוי במלבושים ובגדי שרד. וכן נראה מדברי מרן החיד"א בכרכי יוסף (סימן רכד אות ג) בשם הגאון רבי אברהם יצחקי, שהרואה ספינה שנמצא בה המלך, ואין המלך נראה כלל, אבל יודע בכירור שהמלך יושב בתוכה, יכול לברך עליו ברכת המלך. עד כאן. ומשמע שאין צורך לראות את המלך בכבודו השרד שלו ממש. ויש לדחות. ובלאו הכי הנה הרב צפחיות בדבש (סימן סו) והרב המגיה בשו"ת נבחר מכסף (שם) כתבו להשיג על דברי החיד"א, והעלו שיש לברך בלי שם ומלכות. וראה עוד בספר פדה את אברהם (מערכת מ אות יד). ולפי דבריהם נראה שהוא הדין לנשיא מדינה שהוא לכוש אזרחית, שיש לברך עליו בלי שם ומלכות. וספק ברכות להקל. וכן העלה בשו"ת באר משה ח"ב (סימן ט), שעל נשיא מדינה יש לברך „שנתן מכבודו לבשר ודם“, בלי שם ומלכות.

ודע: שהרואה את המלך בטלויזיא, אינו מברך עליו ברכת המלכים, שהרי זה דומה למה שכתב הגאון רבי שמואל אבותב בשו"ת דבר שמואל (סימן רמב), שהרואה את הלבנה מתוך מראה (ראי) של זכוכית, אינו מברך עליה, וראייה לזה מהגמרא ראש השנה (כד:): ראינונו במים או בעששית אינה חשובה ראייה. ע"ש. וכן כתב מרן החיד"א בכרכי יוסף חשן משפט (סימן זה ס"ק יא). וכן כתב בשו"ת שמע אברהם פלאגי (סימן מו). ובספר פתח הדביר (סימן רכד סק"י) נשאל ברואה את המלך דרך מראה של אספקלריא (ראי), והביא שנפתק כזה הגאון רבי יהודה שמואל אשכנזי בתשובה כתיבת יד, והעלה שאין לברך מספק. וכן העלה בשו"ת בצל החכמה חלק ב (סימן יח). וכן פסק בשו"ת באר משה שם. וכן עיקר.

15. Be'er Moshe (2:9)
Debrecziner Rav
R. Mosher Stern (1914-1997)

סימן ט

נשאלתי אם לברך בשם ומלכות, ברכת שנתן
מכבודו לבשר ודם, על הפרעזידענט
של מדינת ארצות הברית.

השבתתי שאין לברך בשם ומלכות אלא בלא
שם ומלכות.

ה) מתחלה על כדעתו לומר ששפור יש לברך
על הפרעזידענט בשם ומלכות, דהכי

המג"א (סי' רכ"ד ס"ק כ') כתב שעל השלטונים
שאין טול מלך עליהם לשנות דבריהם וזן וכוונת
במשפט מברך עליהם. ועל כלו לומר דרק בשלטוני
בעיני שכי' צידו לדק ולהורגן, ורק אזו יש לברך
עליהם בשם ומלכות, אבל לגבי מלך עצמו יש לברך
שנתן מכבודו לבשר ודם בשביל שהוא המלך וכל
הכבוד שלו. וא"כ גם על הפרעזידענט של ארצ"צ
יש לברך שזכה דומה למלך ממש. אבל מלאחי בחש"י
קמח"ז מן הח"ם (חלו"ה סי' קנ"ט ד"ה וכו' וכו'
מה ש"י) שכתב בפירוש שלא כדבריו ח"ל: כי גדר
המלך לענין ברכה הוא כל "שצידו להמית ולהחיות"

אפילו צעירו. כפי דגם במלך אין הברכה הלוי בכבוד
בעלמו אלא נכחו בגדול הנופל על כל בני יולאי
מדינתו וצידו להמית ולהחיות צדין ובמשפט. והגש"ה
דארצ"צ דכתו רב מאוד עכ"ל להמית ולהחיות אין
צידו, רק צידו הכרחות היותר גדול, א"כ אין לברך
עליו בשם ומלכות. אבל בשאר מדינות שכל משפט
מות הפרעזידענט החתמו, ואם אינו מוחמו אין
להוליא מכה אל הפועל משפט המות, על פרעזידענט
כזה יש לברך בשם ומלכות. ואין לומר פשוט דעל
פרעזידענט אין לברך עליו לפי שהוא גבחר מלך העם
על משך שנים אחדים ואח"כ הוא נעשה כאלו מנני
המדינה, ולא תיקנו לברך ברכת המלך רק על מלך
שנבחר למלך על כל ימיו ככל המלכים, זה אינו
דמפורש ואלא מהשו' הרדב"ז (שלפניו חלק א' סי'
רנ"י שמשם נובעים דברי המג"א) דאפילו אם יש

לפניו מגדולתו כ"י שגדולתו צידו להמית ולהחיות
מברכין עליו. ולפ"ז יעלה לנו דבזמן הזה שכונ
מלכים אינם מלכים בקדמת דנה ולרובם אין להם
רק שם הכבוד מלך ואין צידם לשפוט ולדון לברוג
ולהחיות אין לברך עליהם ברכת המלך בשם ומלכות
רק בלא שם ומלכות. ושד בשחק נאמן שאוב מלאחי
אח"ז רב כול דבריו בספר תורת חיים (פסקט, סי'
רכ"ד אות י') וכוונתו.

ב) ודע דובר חדש יולא מלשון קמח"ז מן
הח"ם (בש"י אר"ה קנ"ט בני"ל) שאם
מלך הראוי לברך עליו, שצידו להמית ולהחיות, עובר
במדינה אחרת ששם אין לו שום כח עכ"ל כל הדין
אוחו מברך עליו ברכה הראוי למלך במדינתו.

ג) ואעפ"י שהראש מלך אמיתי מברך, זה דוקא
כשרואה עובר לפניו, אבל צדדאי מי
שרואה מלך בלבוש מלכותו על כלי טעלעוויזשן צדדאי
אין לו לברך. וראיה לדבריו מצרכה (ר"ה א')
משודא דר' ששת. וכן פסקתי בפשיטות כמה פעמים
כשנשאלתי ע"ז (ונוף הכנה כלי טעלעוויזשן איסור
גמור הוא טאך יחצאר בספרי ח"ג אר"ה). ואח"ז
כשילא השמש על הארץ ספרי דבי רב לאחי בגדול
הרב הגאון המובהק שליט"ה שו"ת ב"ל החכמה (ח"ב
סי' י"ח) ראיתי צדד ציאוור רחב מחאיימים לדברי
ושו"ש וחמלא נחת בציאוור הלכה צדדית כשמש צעון
זה ככל הטעוים כצאו בספרי הפלא צדד הצחיה
לעובד.

ד) ודע דאף מלכה נכרית אם יברך עליה ברכת המלך
או לא, עיין בחיבורי (ח"ב בח"י) ושם
צירחתי שצדדאי יש לברך עליה כיון מלך כש"ה לבריא
משפט מוח בלא החימה, ומשום הסתלות ליבה, דסגי
בראיה בעלמא ואפילו ראייה גמורה א"ל אלא ידיעה
גמורה שכי' עברה עתה לפניו סגי כמפורש יולא
מגמי ברכות (ב"ל) בעובדא דר' ששת. — ואח"כ
ראיתי בחשו' אחי הגאון"ג ב"ל החכמה (ח"ב סי'
י"ט) שפסק ג"כ כדבריו, ושמהתי לבון האמת.

תשכ"ד לפ"ק, חדש חשוון פה ברוקלין יצ"ו.

משה שטערן

פירות הנרשקין להלכה :

- א) דין פרעזידענט שא"א להוציא משפט מוח בלא החימתו
מברכין עליו ברכת המלך (אות א) — ב) מלך העובר במדינה
אחרת שאין לו שם שליטה עכ"ל מברכין עליו (ב) —
- ג) הרואה מלך על טעלעוויזשן אינו מברך (ג) — ד) הרואה
מלכה נכרית מברך ג"כ (ד).

16. Teshuvos V'Hanhagos (2:139)
R. Moshe Shternbuch

ירדן בסתר באהל ובירך, ומשמע שאפילו לא מופיע בכבודו מברכים על עצם הראייה לראותו וצ"ב, וצריך לומר דס"ל דגם בזה כיון שרואה המלך שניתן לו מלכות מהשמים מברך, ומיהו כל זה כשרואה אבל מה שאמרו חז"ל "לעולם ירוך אדם לקראת מלכי ישראל ולא לקראת מלכי ישראל כלבד אלא אף לקראת מלכי אומות העולם שאם יזכה יבחין וכו'; נראה פשוט דזה וודאי דהוא רק כשהוא בכבודו.

ולמעשה נראה דלירדן כשיש ספק אין לברך בשם ומלכות. וכן מה שמבטלין מלימוד התורה לראות את המלך פעם אחת עיין במ"ב רכ"ד (ס"ק י"ג) דהיינו כשנראה בכבודו ולא לראייה בעלמא ע"ש, וז"ב.

סימן קלט

שאלה: על נשיא המדינה של דרום אפריקה וכדו' אם לברך "שנתן מכבודו".

בזכרוני כשהגיע לארץ ישראל לביקור הנשיא מאמריקא, נחלקו הרבנים אם לברך שנתן מכבודו או לא, ולדעתי כיון שמעמדו הוא תלוי ועומד בהחלטת בית הנבחרים שמה שבכחם להדיח אותו, וסמכויותיו מוגבלים מאד אין לברך, ולא דמי למלוכה באנגליה אפי' בזמננו שעל כל חוק חדש המלכה חותמת, ולא מתחלפת אלא המלוכה בידה וביד צאצאיה, וכבודה ככבוד מלכים ממש, ואף שלמעשה אינה מתערבת בסדרי השלטון, מ"מ צריך את חתימתה על כל חוק וחוק, והממשלה יונקת את סמכותה ממנה, וכבודה לא פחת כל הדורות כמלא נימא, ועיין במ"ב (רכ"ד ס"ק י"ב) הגדר שהשלטונים שאין עול מלך עליהם ודן והורג במשפט מברכים עליו, והיינו דבכה"ג הוא מושל ואין אף אחד עליו, אבל הנשיא דארה"ב יכולים להדיחו, ומלכות לזמן אינו דומה למלך ואינו ראוי לברך עליו. וכמו כן כאן בדרום אפריקה אין לנשיא מעין כבוד מלכים, ולא רק אצל השחורים שלא מכירים בנשיאותו כלל, אלא גם הלכונים מהם שלא מכבדים אותו ומתנגדים לו, דבר שלא יצוייר במלך כעין הנ"ל שכבודו מעין כבודו ית"ש, ושפיר שייך במלך הברכה שנתן מכבודו לבשר ודם, אבל לנשיא כאן נראה פשוט שאין לברך, שהוא רק שליח העם ולזמן ויונק סמכותו מבית הנבחרים שעלולים להדיחו ולא דומה לכבוד מלך כלל, והוא רק כעין ראש ממשלה ולא בגדר מלך כלל.

וראיתי לכמה רבני זמנינו שדנו אם לברך על מלכה דלא שייך הטעם הנו' בגמ' לברך כדי שאם יזכה לראות לעת"ל יבחין בין מלכי ישראל למלכי עכו"ם, שהרי אצלינו רק מלך ולא מלכה, ודבריהם תמוהין שאין מברכין אלא על כבוד מלכות שאם יזכה יבחין, ושייך בין במלך ובין במלכה, ומה שדנו בזה משום איסור הסתכלות לא שייך כלל דלא צריכים להסתכל בה אלא מכבודה כשעוברת, ואז דוקא ראוי לברך, [ובגמ' מבואר שאף סומא מברך].

ולפי זה נסתפקתי במה שראיתי באנגליה יהודים עומדים מול הארמון, ולפעמים המלכה מסתכלת בחוץ ואז מברכים, שלכאורה נראה שהברכה רק כשעוברת ברחוב כמלכה וכולם מכבדים אותה ורואים כבודה שאז ראוי לברך שלא עליה מברכים אלא על כבודה וכמ"ש, (וכן אני נבוך במה שנהגו לברך אם בא לארמון המלך שמקבל אותו, דאפשר שתיקנו הברכה דוקא כשרואה או כבודו שכולם מכבדים אותו ומתאספים לכבודו, אבל כשרואה אותו בחדר ולא נראה אז בכבודו אינו ראוי או לברך, אבל אפשר דכיון שמכבדים אותו שהוא מלך, אף שבעת ברכתו לא רואה כבודו תיקנו עליו הברכה, אמנם מהגמרא שגם סומא מברך ע"כ מפני שמרגיש כבוד המלך וא"כ נראה שע"ז מברכים. ושמעתי מגדולים הרבה שבאו לארמון המלך ובירכו, ויש לומר דהיינו מפני שבארמון ניכר מלכותו וכבודו וראוי לברך.

אבל שמעתי שהגרי"ח זוננפלד זצ"ל שנפגש עם מלך

17. B'Tzeil Ha'Chochma
2:18:3
Rabbi Bezalel Stern

ג) **ואמנם** כיו' לענין ענות, משא"כ לענין ברכות הראוי שתקנו חז"ל לברך על ראייה זכרים מיוחדים, כגון ראייה מלך, הרים, גנפות, ימים ונכרות ועוד, אי"ל לברך רק כשרואה עלם הדבר עניו הוא מנכר. כי ראי' זו אינה כדי לברך מליאות הדבר, שהרי מליאות הדבר ואמיתותו צדור לו בלא"ה, ואפי"ה אינו מנכר עד שיראה. וא"כ מה יוסיף הח' לו אם יראה את הים כראי' כרי מ"מ עדיין אינו רואהו בעצמותו ואין ינכר כנלענ"ד וכן בס"ד. — גם להמנולר במני"א (סי' רכ"ד סק"ו) בלפי' בומא ח'ודע בהמלך עובר מנכר כומבמע בגמ' (ברכות נ"ח.) מעובדא דר"ש, כרי דגס כזה סני נידיעש נלי ראי', פשוט ודחם מיירא שמרגיש נכבוד המלך נחוש השמיטש נמקום חוש הראי' כמנולר נמכרש"א נחדי"א (שם ד"ה חז"י) חנל כל שאינו רואה את המלך עלונו וגם אינו מרגיש בעלם כבודו רק עיי' חלנני וכגון עיי' ראי' נמראה אינו מנכר. — [ונכח נשעה דופסה חניי ברואה נסי' שדיח (אספי"ד מערנח זין חוח וי) נשס סי' פתח הדני (סי' קל"ה סק"א) ושחי נמרות ברואה זאי"ו ורך מראה לא מערפי אכודי ע"ש. ואין סי' פתח"ד הח"י נכח לעינינו, עכ"פ מנולר כמשי"כ].

18. Shearim Metzuyananim
B'Halacha 1:60
Rabbi Shlomo Zalman Braun

ה) הרואה מלך ראיתי בספרי הנה"ק בעל סנחה אלעזר (שבחתי
איה פסוקו) דגם אם אין מלך בפרינת דס יש שר שנתמנה ע"י העם ג"כ
מברכין עליו כיון שיש לו הכח להטות חסד (אטנעסטרא) לפי שיצא חייב
כדינו והביא הרבה פסוקים שגם שר נקרא בלשון „מלך” וכמש"כ (שמואל
ב') „הכל נתן ארונה המלך” וכתב רש"י דהוא שר, עיי"ש. ועי' בשו"ת
פ"ב חיים (ח"ג סי' נוה) דגם אם המלך הוא רשע ג"כ מברכין אם רואהו דתא
כל המעט שמברכין היא שאם יזכה לעוה"ב ויראה בכבוד מלך המשיח יבחיין
בין כבודם לכבודו כדאיתא בש"ס (ברכות נח.) ולפ"ז אינו מברך על כבודם
אלא על שם העתיד ולכן אמר' אם הם רשעים ג"כ יברך.

אלה גם לעמיש בארץ (שם אוח ר) שסומא לא יברך ברכה
המלך, מימי פשיטא שאיל להסחכל זו (עיי' לעיל סי' י"ח אוח
ג') ודי לראוהו בכבודו, חכ מותר גם באשה, ובגלגיה הכי כל
האחרונים העתיקו בזה להלכה דעת המג"א. וכיון שלפי החוק
אין מונעין ממנה שום כבוד מכבוד שנותנין למלך, נמצא
כשיראהו בכבוד יראה הכבוד שנותנין למלך אורכי, ולכן
מזה שישחל לראוהו שאם יזכה לראוהו בכבודו של מלך
המשיח, יבחין כמה גדול שבר עושי מזה.

19. B'Tzeil Ha'Chochma
2:19
Rabbi Bezalel Stern

סימן יט

דין אם לברך ברכת המלך על ראית מלכה כשהיא
השולטת ולא בעלה, ואם מצוה להשתדל לראותה

* א) ע"ד אשר שאל אם דוקא על ראיה מלך מברכין ולא על
ראיית מלכה דלאו אורח ארעה לברך על ראייתה,
או דילמא מלך לאו דוקא, והייב שעל ראיה מלכה כשהיא
שולטת ולא בעלה, לריכין לברך.

לענין וראה פשוט שאין חילוק בזה בין מלך למלכה וגם על ראיה
מלכה לרין לברך, וראי' ברורה לדבר מזה דראיה
(בריכות ל"ח:) ראה בריות טובות כי אומר, ברור שכתב לו
בעלמנו, ומבואר בעי' (כ.) כי רש"י וריע ברטו על ראיה
נשים ובריות נאות ובידושלמי (פי"ט דברכות ה"א) מבואר כן
בר"ע שראה גוי אשה נאה ונירך עלי' שכן כרא בריות נאות
בעלמנו ע"ש. וא"כ גם בר"ד שפיר מברך על ראיה מלכה.

ב) ובענין דלא רק כבודן לו לראוהו כוח מברך על
ראיהו, אלא גם מזה להשחל לראוהו בכבודו
כדאר"י (ברכות י"ח.) לשלם ישחל אדם לרין כי אפי' לקראת
מלכי פגרים שאם חכב יבחין, וכ"כ בש"ע (אריה סי' רכ"ח
סי' ע.) ואף דגמ' (פי"ז ס"ט) פריך ולאסחכלי מי שרי ומשני
קין זויה הו"א, וכן מקשה בירושלמי (ש"ס) זו דרבו של ר"ג
להסחכל נשים ומשני דרך עקמותיחה יחכה, ומשמע כל לאו
כ"י אסור, פשוט ולא דמי, דכ"י לברך שברא בריות נאות
בעלמנו, בעברה לרין להסחכל נחחילכ בדבר שמברך עליו כ"י
לבחזין ביוטיו, חכ אסור באשה, משא"כ לענין ברכה המלך
שא"כ להסחכל זו כלל רק לראוהו בכבודו, ודלוי שגם באשה
אין כאן שום נדנדו איסור. ולא מנשיח לדעת המג"א (סי'
רכ"ד סק"ז) שאפי' סומא מברך ודלוי שא"כ לראוהו כלל.

ג) ומה שטען מזה שדרשו חז"ל בספרי, שום חשים עליו
מלך, ולא מלכה וכ"כ ברמב"ם (פי"א מה' מלכים
כ"ה), לענין כס"ד אינו כלום, ודלוי אס' היו ממניס בישראל
אשה למלכה שולטת ע"ד דחוכיק ח"י, כי אסור לברך על
ראיהו, כי אין יברך, ברין כי שחלק מכבודו ייראיו, כי כי
לא חלק לה כבוד זה אדרבה מנשו ממנה, כדכתי' מלך, ולא
מלכה, וכיתה מולכת אז ע"ד רמ"ו יח"ש, כמו שיננס כמה
דברים בעולם ע"ד רמ"ו, אלא שעולם כמנהגו נוהג כדאיתא
במ"ס פי"ז (י"ד:), וממילא שהי' ג"כ אסור לנהוג בזה כבוד.
משא"כ באורכי' אס' לפי חוקיקס אפשר שאשה חכי' מלכה
שולטת ונותנים לה כבוד מלכים ממש, יש להשחל לראוהו
שכ"י יראה בזה כבוד מלכי אורכי' ואס' יזכה לראוהו בכבודו
של מלך המשיח יבחין כמה גדול כבוד עושי מזה. — כי אינו
לקבל פני משיח לזקנו ולראוהו כבודו כי' ושמתח שולם על
ראשינו אכ"כ"א.

הדבר פשוט כי כל מה שכחנתי בזה איש גם לכמבואר במ'
פחה עינים להחיד"א ז"ל (פי"ז כ"י:) דאפי' כעטב
דרך בעברה אסורכ באשה שהיא אסורה עליו ודלא כ"י"א דכ"ל
דדוקא דרך הסחכלות שהוא יותר מראי' אסור ע"ש. וכדברי
ה"י"א כ' גם כ"י יד מלאכי (אות קפ"ט) ועיי' במ' עין זוכר
להחיד"א ז"ל (מערכת כ' אוח ר) שחולק עליו. וכני"ד שאפי'
כעטב דרך בעברה ג"כ א"ל וסני לראוהו בכבודו, ודלוי דלכ"י
שרי וממילא דמלכה נמי איכא וכמשי"ב — ושיי גשר החיים
(ח"א דף רס"ג כהג"ה שחתח הק"י).

העולה להלכה: א) מלכה באורכי' שהיא השולטת ולא
בעלה יש לברך על ראיהו (אוח א' ג'). — ב) מלכה
להשחל לראוהו בכבודו (אוח ב').